

SPDI Expeditie Zwaar Werk

Bijlage: Determinanten-model om zwaar werk te verlichten

Achtergrond

Het project Zwaar Werk is een onderzoeks- en adviesproject waarin SPDI samen met de TU Delft bij zes bedrijven in twee branches de bepalende factoren (determinanten) heeft onderzocht die van belang kunnen zijn bij een succesvolle implementatie van maatregelen om zwaar werk te verlichten.

De opgave van de Expeditie Zwaar werk was: neem een wetenschappelijke aanpak en pas die toe in de praktijk, verbeter die aanpak eventueel en zorg dat deze breder gebruikt wordt. SPDI en TU Delft kozen in dit project voor het RIVM determinanten-model als wetenschappelijke aanpak. Dit model is ontwikkeld op basis van een studie onder 79 midden- en kleinbedrijven naar barrières bij het implementeren van maatregelen gericht op het verminderen/voorkomen van gezondheidsproblemen door bijvoorbeeld zwaar werk. Het model bestaat uit een lijst van tien factoren of determinanten die een bepalende rol spelen bij het succes of falen van interventies gericht op het voorkomen van dergelijke gezondheidsproblemen.

Aangepast determinanten-model

In de Expeditie zwaar werk is het determinantenmodel toegepast. Op basis van de ervaringen van SPDI in de bedrijven en de inzichten van TU-Delft zou het determinanten-model aangepast (doorontwikkeld) kunnen worden. Onderstaand is deze aanpassing toegelicht.

De begrippen van het determinanten-model hebben een abstract karakter. Om de tien determinanten in begrijpelijk taal te kunnen inzetten hebben SPDI en TU hieraan een interpretatie gegeven. Tevens is een doorvertaling gemaakt om het determinanten-model in een workshop met stakeholder te gebruiken bij de ontwikkeling van een plan van aanpak voor het verlichten van zwaar werk.

RIVM	SPDI en TU-Delft interpretatie	SPDI doorvertaling naar workshop determinanten
(1) available resources (both finances and staff)	(1) Financiële mogelijkheden en capaciteit	Geld en tijd beschikbaar We kunnen geld en tijd vrijmaken om de maatregel uit te werken en in te voeren
(2) complexity of implementation of measures	(2) Complexiteit van toepassen van maatregelen	Eenvoudig Het is eenvoudig om de maatregel uit te werken en in de praktijk toe te passen
(3) awareness	(3) Bewustzijn relatie werk/risico voor gezondheid	Belangrijk om het risico op te lossen Alle betrokkenen vinden het belangrijk om het probleem op te lossen
(4) knowledge and expertise	(4) Kennis en expertise	Kennis en vaardigheden aanwezig voor implementatie

SPDI Expeditie Zwaar Werk

RIVM	SPDI en TU-Delft interpretatie	SPDI doorvertaling naar workshop determinanten
(5) availability of time	(5) Tijd beschikbaar	Genoeg tijd tijdens het werk Medewerkers hebben in het werk genoeg tijd om de maatregel toe te passen
(6) employer and worker commitment	(6) Commitment Verantwoordelijkheid werkgever/werknemer	Betrokkenheid medewerkers en leiding Zowel medewerkers als de leiding gaan voor de maatregel
(7) workers' openness for measures	(7) Medewerkers die open staan voor preventieve maatregelen	Open staan voor verandering Medewerkers en leiding staan er voor open om dingen anders te doen, uit te proberen
(8) communication	(8) Passende communicatie	Goede communicatie Het bedrijf zorgt voor voldoende en aansprekende communicatie over de maatregel
(9) workers' trust and autonomy	(9) Vertrouwen , veiligheid en autonomie van de werknemer	Vertrouwen Medewerkers durven naar collega's en leiding te laten zien dat ze hun gezondheid in het werk belangrijk vinden
(10) integration in organizational policy	(10) Is het integraal onderdeel van het bedrijfsbeleid	Ingebed in bedrijfsbeleid In alle afdelingen en in alle stappen werken collega's mee aan de maatregel

Een inzicht uit het Expeditie-project is dat er een onderscheid is te maken in type Determinanten. Niet alle determinanten spelen een eenzelfde rol of zijn even belangrijk.

De volgende type determinanten kunnen worden onderscheiden binnen het determinanten-model:

- Voorwaardelijk = groen
- Gekoppeld aan een maatregel = paars
- Gekoppeld aan het bedrijf en stakeholders = blauw

Voorts kunnen er drie determinanten worden toegevoegd aan het determinanten-model:

- Determinant 11, mate van samenwerking
- Determinant 12, mogelijkheden herontwerp proces
- Determinant 13, invloed door externe factoren

SPDI Expeditie Zwaar Werk

Dit leidt tot het volgende aangepaste determinanten-model:

1. Financiële mogelijkheden en capaciteit
2. Complexiteit van toepassen van maatregelen
3. Bewustzijn relatie werk en risico voor gezondheid én gevoelde urgentie om te veranderen
4. Kennis en expertise voor implementatie
5. Tijd beschikbaar
6. Commitment verantwoordelijkheid werkgever/werknemer
7. Medewerkers die open staan voor maatregelen
8. Passende communicatie
9. Vertrouwen, veiligheid en autonomie van de werknemer
10. Is het integraal onderdeel van het bedrijfsbeleid?
11. Mate van samenwerking
12. Mogelijkheden herontwerpen proces
13. Invloed door externe factoren

Inhoudelijke inzichten over determinanten vanuit het Expeditie-project:

- Determinanten 3, 1 en 2 zijn cruciaal. Deze drie (bewustzijn/urgentie, financiële ruimte, en complexiteit) zijn de sleutel voor het willen en kunnen implementeren van maatregelen om zware werkomstandigheden te verbeteren. Deze determinanten moeten expliciet besproken worden en beslecht worden met de besluitvormers vóórdat over de andere determinanten wordt gesproken en zeker voor een implementatieproject wordt gestart.
- Determinant 1 is voorwaardelijk. Bewustzijn moet gepaard gaan met urgentie. Alleen bewust zijn van risico's is niet voldoende; er moet ook een gevoelde noodzaak tot verandering zijn, bij directie én werkvloer.
- Determinanten 2 en 3 (financiën en complexiteit) zijn bepalende drempels. Bedrijven gaven vaak aan dat geld 'geen probleem' is, maar in praktijk bleken kosten en complexiteit wél bepalend voor implementatie.
- Blinde vlekken kunnen door de determinanten zichtbaar worden gemaakt. Ze helpen overtuigingen te toetsen aan de realiteit (bijv. tijd is geen probleem versus we hebben geen tijd).